

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής Εργαζομένων

 Ιούλιος 2017

Εργασιακά Θέματα Εργατικό ατύχημα

- Η ευθύνη του εργοδότη κατά το Ν. 551/1915
- Η ευθύνη του εργοδότη κατά τη νομοθεσία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

σελ.

3

1. Εργατικό ατύχημα - Έννοια

σελ.

4

2. Η ευθύνη του εργοδότη κατά τις διατάξεις του Ν. 551/1915

3. Η ευθύνη του εργοδότη κατά τη νομοθεσία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

σελ.

5

4. Αξίωση για χρηματική ικανοποίηση

5. Ασφαλιστικές παροχές μετά το Ν. 4387/2016

6. Σχετική νομολογία

7. Βιβλιογραφία

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 551/1915 «Ατύχημα εκ βιαίου συμβάντος, επερχόμενον εις εργάτην ή υπάλληλον των εν τω άρθρ. 2 εργασιών και επιχειρήσεων, εν τη εκτελέσει της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, παρέχει εις τα κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου δικαιούμενα πρόσωπα δικαίωμα αποζημιώσεως απέναντι του κυρίου της επιχειρήσεως, εάν η εις τον παθόντα εκ του ατυχήματος προελθούσα διακοπή της εργασίας διήρκεσε πλέον των τεσσάρων ημερών, εξαιρουμένης μόνον της περιπτώσεως καθ' ην ο παθών εκ προθέσεως προεκάλεσε το επελθόν ατύχημα». Στην έννοια του εργατικού ατυχήματος, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί μέσω δικαστικών αποφάσεων, εντάσσεται **κάθε βλάβη η οποία είναι αποτέλεσμα βίαιης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου και δεν θα συνέβαινε αν η εργασία δεν εκτελούνταν υπό τις δεδομένες περιστάσεις που εκτελέστηκε και η οποία επιφέρει το θάνατο του μισθωτού ή την ανικανότητά του προς εργασία για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τεσσάρων (4) ημερών.**

Επομένως, τρία είναι τα βασικά στοιχεία που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά για τη νομική θεμελίωση του εργατικού ατυχήματος: **α)** η επέλευση κάποιου βιαίου συμβάντος, **β)** ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ του βιαίου συμβάντος και της εργασίας και **γ)** η πρόκληση θανάτου ή ανικανότητας για εργασία για περισσότερες από τέσσερις (4) ημέρες.

Ειδικότερα, βίαιο συμβάν θεωρείται κάθε αιφνίδια βίαιη επένεργεια επί του μισθωτού, με αίτιο ξένο προς τον οργανισμό του και τη βαθμιαία εξασθένηση και φθορά του λόγω της φύσης και του είδους της εργασίας και των συνδεόμενων με αυτήν δυσμενών όρων, το οποίο (βίαιο συμβάν) έχει ως άμεση συνέπεια το θάνατο ή την ανικανότητα του μισθωτού για εργασία για περισσότερες από τέσσερις (4) ημέρες.

Παράλληλα, η βλάβη που προκλήθηκε στον εργαζόμενο θα πρέπει να έχει επέλθει είτε κατά την εκτέλεση της εργασίας του, δηλαδή στον συμφωνημένο τόπο και χρόνο απασχόλησής του, είτε με αφορμή την εργασία του, πράγμα που σημαίνει ότι το εργατικό ατύχημα μπορεί να συμβεί και εκτός του συμφωνημένου τόπου και χρόνου εργασίας, αλλά σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να συνδέεται με την εργασία, να υφίσταται δηλαδή ο αναγκαίος αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ βλάβης και εργασίας.

Τέλος, για τη συνδρομή εργατικού ατυχήματος κατά τις διατάξεις του Ν. 551/1915, θα πρέπει το βίαιο συμβάν να προκαλέσει στον εργαζόμενο είτε το θάνατό του είτε την ανικανότητά του για εργασία για χρονικό διάστημα πάνω από τέσσερις (4) ημέρες.

2 Η ευθύνη του εργοδότη κατά τις διατάξεις του Ν. 551/1915

Στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 551/1915 υπάγονται **οι εργαζόμενοι που ανήκουν ασφαλιστικά σε άλλα ταμεία πλην του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ**. Ιδιαίτερη δε πρακτική εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων συναντάται κυρίως στα ατυχήματα των ναυτικών. Σύμφωνα με τις διατάξεις του παραπάνω νόμου, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος που συνέβη κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με αφορμή αυτήν, καθιερώνεται **αντικειμενική ευθύνη του εργοδότη** για αποζημίωση του παθόντος εργαζομένου ή των συγγενών του (σε περίπτωση θανάτου), η οποία είναι ανεξάρτητη από το πταίσμα του εργοδότη ή των προσπθέντων του (922 ΑΚ). Το ύψος της οφειλόμενης από τον εργοδότη αποζημίωσης καθορίζεται, με βάση τις διατάξεις των άρθρων 3 επ. του Ν. 551/1915, κατ' αποκοπή και συνδέεται με την έκταση της βλάβης που προκλήθηκε στο μισθωτό (θάνατος, πλήρης ή μερική ανικανότητα για εργασία), με τη διάρκεια της βλάβης (διαρκής ή πρόσκαιρη ανικανότητα για εργασία) και με το ύψος του μισθού.

Η αποζημίωση του μισθωτού ή των συγγενών του μπορεί, κατά την κρίση του δικαστηρίου, να μειωθεί μέχρι το ήμισυ, εφόσον ο παθών επέδειξε ειδική αμέλεια, η οποία συνίσταται στην εκ μέρους του αδικαιολόγητη παράβαση διατάξεων που θέτουν όρους ασφαλείας στην εκτέλεση της εργασίας (άρθρο 16 παρ. 4 του Ν. 551/1915). Ωστόσο, η μείωση αυτή δεν γίνεται στην περίπτωση που ο εργοδότης προκάλεσε με δόλο το εργατικό ατύχημα ή όταν από αμέλεια δεν τηρήθηκαν από αυτόν ειδικές διατάξεις που θέτουν όρους ασφαλείας στην εκτέλεση της εργασίας (ειδική αμέλεια του εργοδότη).

Τέλος, στην περίπτωση εργατικού ατυχήματος που οφείλεται σε δόλο ή σε ειδική αμέλεια –όπως ορίστηκε παραπάνω– του εργοδότη ή των προσπθέντων του, ο παθών εργαζόμενος ή οι συγγενείς του (σε περίπτωση θανάτου του) δικαιούνται να διεκδικήσουν αποζημίωση (διαζευκτικά) είτε κατά τις διατάξεις του Ν. 551/1915 είτε κατά τις διατάξεις του κοινού αστικού δικαίου (297, 298, 914 επ. ΑΚ). Στην τελευταία περίπτωση, η αποζημίωση είναι πλήρης και η ευθύνη του εργοδότη υποκειμενική.

3 Η ευθύνη του εργοδότη κατά τη νομοθεσία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

Οι μισθωτοί που υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δικαιούνται σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος μόνο τις χορηγούμενες από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ παροχές (ιατρική περίθαλψη, επίδομα ασθενείας, σύνταξη αναπηρίας), ενώ **ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση αποζημίωσης του μισθωτού ή των συγγενών του** (άρθρο 60 παρ. 3 του α.ν. 1846/1951), δηλαδή τόσο από την αντικειμενική ευθύνη του, που προβλέπει ο Ν. 551/1915, όσο και από την υποκειμενική ευθύνη του με βάση τις διατάξεις του κοινού αστικού δικαίου. Ωστόσο, εάν το εργατικό ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή των προσπθέντων του, εφόσον βεβαιωθεί αυτό με σχετική δικαστική απόφαση, ο εργοδότης οφείλει στη συγκεκριμένη περίπτωση να καταβάλει στον εργαζόμενο ή στους συγγενείς του τη διαφορά μεταξύ του ποσού της πλήρους κατά το κοινό αστικό δίκαιο οφειλόμενης αποζημίωσης και των παροχών που χορηγήθηκαν από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (άρθρο 34 παρ. 2 ΑΝ 1846/1951), καθώς και να επιστρέψει στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ κάθε ποσό που αυτό δαπάνησε για τη χορήγηση παροχών στον παθόντα εργαζόμενο ή στους συγγενείς του.

4 Αξίωση για χρηματική ικανοποίηση

Ανεξάρτητα από την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 551/1915 ή της σχετικής νομοθεσίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ περί απαλλαγής του εργοδότη, ο παθών εργαζόμενος ή η οικογένειά του (σε περίπτωση θανάτου του μισθωτού) διατηρούν κατά του εργοδότη αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης (ή αντιστοίχως της ψυχικής οδύνης) που υπέστησαν εξαιτίας του εργατικού ατυχήματος. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη διεκδίκηση της χρηματικής ικανοποίησης είναι το ατύχημα να οφείλεται σε **οποιοδήποτε βαθμού πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων του**. Για τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης, συνεκτιμώνται από το δικαστήριο ο βαθμός του πταίσματος του εργοδότη ή των προστηθέντων του, το είδος και η βαρύτητα του ατυχήματος, καθώς και η περιουσιακή και κοινωνική κατάσταση των μερών.

5 Ασφαλιστικές παροχές μετά το Ν. 4387/2016

Υπογραμμίζεται ότι με το άρθρο 31 του Ν. 4387/2016, ο οποίος εφαρμόζεται για ατυχήματα που συμβαίνουν μετά την έναρξη ισχύος του εν λόγω νόμου (12-5-2016), προβλέπεται η έκδοση απόφασης του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης **με την οποία θα καθορίζονται κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους ασφαλισμένους του ΕΦΚΑ** η προθεσμία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης λόγω εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος εκτός εργασίας, **η διαδικασία αναγγελίας και διαπίστωσης του εργατικού ατυχήματος**, το είδος της νόσου ανά επάγγελμα και κάθε άλλο σχετικό θέμα. **Μέχρι την έκδοση της απόφασης αυτής εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του Κανονισμού Ασθενείας του οικείου φορέα κύριας ασφάλισης** και, για όσους ασφαλιζονται μετά την 1-1-2016, αυτές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όπως ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του Ν. 4387/2016.

6 Νομολογία

ΑΠ 1481/2006, ΑΠ 1625/2006, ΑΠ 1438/2004, ΑΠ 606/1994, ΑΠ 275/1991, ΑΠ 1732/1990, ΑΠ 1019/1990, ΣτΕ ΟΛ 3280/1992, ΣτΕ 3216/1990, ΣτΕ 227/1987, ΣτΕ 350/1987, ΕφΠειρ 1065/2000

7 Βιβλιογραφία

- Ι. Κουκιάδης, Εργατικό Δίκαιο - Ατομικές εργασιακές σχέσεις και το δίκαιο της ευελιξίας της εργασίας, 2014
- Γ. Λεβέντης – Κ. Παπαδημητρίου, Ατομικό Εργατικό Δίκαιο, 2011
- Ι. Ληξουριώτης, Εργατικό δίκαιο – Ατομικές εργασιακές σχέσεις, 2010
- Εγκύκλιος ΙΚΑ 45/2010 «Εργατικό ατύχημα» (άρθρα 8 παρ. 4 και 34 παρ. 1 του Α.Ν. 1846/1951)

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Εμ. Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 10681, Αθήνα, Τηλ: 210 3327710, Fax: 210 3304452

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr